

INTERDISCIPLINARY APPROACHES TO THE STUDY OF CLASSICAL INDIAN TEXTS: JAINISM SUMMER SCHOOL IN CANADA

N. Pavlyk

PhD candidate

H. S. Skovoroda Institute of Philosophy, NAS of Ukraine

4, Tryokhsviatitelska Str., Kyiv, 01001, Ukraine

pavliknataly@gmail.com

First annual academic Jainism Summer School took place at the University of Toronto (Canada) between 29th July – 2nd August 2019. It focused on reading and contextualizing the *prabandha* literature, a rich archive of Jain stories and biographies composed in India from the 13th century onwards mainly in Sanskrit and Prakrit. Designed for students, scholars, and research faculty from Canada, USA, India, and Europe to deepen their knowledge in the academic studies of Jainism and Sanskrit, the summer school assisted in discovering a wide range of topics, figures and places in the Jain *prabandha* to examine the historiographical challenges and possible benefits of writing the history of late medieval India with these sources.

Keywords: Jainism, Jain studies in Canada, prabandha, Sanskrit, summer school, University of Toronto

МІЖДИСЦИПЛІНАРНІ ПІДХОДИ ДО ДОСЛІДЖЕННЯ КЛАСИЧНИХ ІНДІЙСЬКИХ ТЕКСТІВ: ЛІТНЯ ШКОЛА З ДЖАЙНІЗМУ В КАНАДІ

Протягом 29 липня – 2 серпня 2019 року в Канаді відбулась перша на Північно-американському континенті міжнародна академічна літня школа з джайнських джерел в індійській історіографії. Подібні школи вже давно проводять в Індії¹, яка є батьківщиною джайнізму, канадський же інтерес до джайнських студій можна пояснити великою джайнською діаспорою. Джайни почали переселятись у Канаду ще наприкінці XIX ст., а в 70-х роках XX ст., після лібералізації імміграційних законів, їхня чисельність почала зростати значно швидше (особливо в провінції Онтаріо); цей процес продовжується й досі.

Доволі виснажливий 12-годинний переліт не зміг завадити відчутти саттвічну атмосферу столиці провінції Онтаріо, центру Золотої підкови та найбільшого міста Канади – Торонто. Тих кілька вільних днів, що авторка мала перед початком літньої школи, виявилось замало для огляду всіх значущих локацій як у самому місті, так і за його межами. Зокрема, чудовою була ідея відвідати найбільший індуїстський храм у Канаді *Shri Swaminarayan Mandir*². Білосніжна обитель, присвячена індійському гуру Свамінараяну, вражає своєю величчю, її прикрашають 24 000 деталей, вирізьблених руками сотні майстрів з італійського мармуру, турецького вапняку та індійського рожевого каменю за стародавніми архітектурними традиціями. Комплекс також включає невеликий музей, який знайомить з історією, культурою та філософсько-релігійними традиціями Індії.

© 2020 N. Pavlyk; Published by the A. Yu. Krymskyi Institute of Oriental Studies, NAS of Ukraine on behalf of *The World of the Orient*. This is an Open Access article distributed under the terms of the Creative Commons Attribution License (<https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/>).

Власне літня школа відбувалась у кампусі Університету Торонто в Місісазі, який можна назвати справді тим місцем, що забезпечує вельми сприятливі умови для академічної діяльності. Одразу після приїзду, під час неформального спілкування з іншими учасниками, відбулося знайомство з усіма перевагами високотехнологічної бібліотеки, футуристичними навчальними корпусами, кожен з яких є окремим архітектурним дивом, лабораторіями, затишними *open space* центрами для студентів тощо. Схоже, що канадійці справді перейнялися духом античної калокагатії, збудувавши кількоповерховий спорткомплекс, здатний задовольнити будь-які атлетичні апетити. Неможливо оминати увагою і дивовижний парк, який оточує університетське містечко. Готуючись до семінару на галявині під канадськими кленами, легко можна зустріти оленів, єнотів, лисиць, колібрі, не кажучи вже про таких пересічних мешканців незайманої природи, як зайці та білки. Словом, атмосфера університетського студмістечка дуже надихає.

У результаті конкурсного відбору участь у школі взяли студенти, аспіранти та науковці з Канади, США, Індії та Європи. Остання була представлена лише двома учасниками – з Бельгії та України. Варто зазначити, що окремим дослідникам було надано приємне заохочення у вигляді гранту від Університету Торонто, який покривав витрати, пов'язані з перельотом і участю в заході.

Літня школа, організована професорами Лютером Оброком та Аджасом Рао з університетської кафедри історії релігій, була присвячена літературі та мовам джайнізму. Зокрема, йшлося про такий жанр джайнської літератури, як прабандга (*prabandha*) – багаті на історичні та біографічні відомості оповіді, написані в Індії переважно на санскриті та пракриті, починаючи з XIII ст.

Головним координатором навчального процесу був професор Стівен Воз, директор програми із джайнських студій у Флоридському міжнародному університеті (США), експерт із джайнізму та історик середньовічної і ранньомодерної Західної Індії. Серед запрошених професорів були також Шалін Джайн (Університет Делі, Індія), Сара Пірс Тейлор (Університет Чикаго, США) та Одрі Трушкі (Ратгерський університет, США).

Ця перша науково-дослідницька зустріч була покликана висвітлити широкий спектр тем, постатей та місць в джайнських прабандгах, а також розглянути історіографічні виклики та можливі переваги в написанні історії пізньосередньовічної Індії за допомогою цих джерел. Щоденні читання та обговорення порушували низку тем, характерних для багатьох джерел, наприклад: джайнські погляди на царювання; роль ченців та мирян як соціальних і політичних лідерів; джайнські практики мантр, тантри та алхімії; переосмислення сакрального простору та сакральної географії; взаємини між джайнами та ісламськими правителями.

Під час вступної промови професора Воza на відкритті школи учасники дізналися, що XIII та XIV ст. були періодом великих політичних і соціальних перетворень у Південній Азії, адже Делійський султанат дедалі більше розширював свою владу з кожною наступною династією. З XIII ст. джайнські інтелектуали та духовні лідери в Західній Індії почали створювати оповіді про царів, міністрів, які їм служили, та відомих ченців, які вели за собою громаду в минулому. Саме такі розповіді, що називаються прабандгами, збиралися джайнськими авторами в колекції (*samgraha*) або складались як колекції (*kośa*). Пізніше, у XVI і XVII ст., прабандги ставали хроніками справ відомих мирян та їхніх родини. Важливо, що вони переважно віддзеркалюють історичну свідомість, яку рідко можна простежити в інших жанрах санскритської літератури, а це робить їх важливим ресурсом для соціальної та релігійної історії того періоду.

Кожен із п'яти днів літньої школи складався з трьох блоків: ранкове читання текстів в оригіналі на санскриті та пракриті, післяобідня лекція з подальшою дискусією та вечірнє читання. На практичних заняттях були розглянуті такі прабандги,

як *Purātana Prabandha Saṅgraha*, *Prabandhacintāmaṇi (Merutuṅga)*, *Prabhāvakacarita (Prabhācandrācārya)*, *Prabandhakośa (Rājaśekharaśūrī)*, *Vividhatīrthakalpa (Jinaprabhasūrī)* та інші³.

Оскільки переклади різними мовами із санскриту та пракриту спричиняють багато дискусій не лише в джайнізмі, а й в індології в цілому, вдалим виявився міждисциплінарний підхід організаторів. Зокрема це продемонстрував широкий спектр академічної спеціалізації відібраних учасників – філософія, релігієзнавство, історія, філологія, точні науки тощо.

Загалом літня школа в Торонто засвідчила не лише чималий інтерес до джайнізму на Північноамериканському континенті, а й високий рівень наукових досліджень у цій сфері. Учасники мали змогу обмінятися своїми науковими здобутками, оригінальними ідеями та непересічним досвідом, а також запропонувати власні візії в царині джайнських студій сьогодення.

¹ Див.: Павлик Н. XIII Міжнародна літня школа “International School for Jain Studies” // Східний світ. 2018. № 2. С. 163–164.

² Храм вайшнавської сампрадї Свамїнараяни, деномінації *Vocāsaṅvāsī Akṣar Puruṣottam Sansthā*; збудований у 2007 році, він досі залишається найбільшою індуїстською святинею в Канаді.

³ Для отримання більш детальної інформації щодо програми школи та запропонованої літератури звертайтеся до авторки: pavliknataly@gmail.com

Н. І. Павлик